

BUDA-PESTA

22 Augusta. st. v.
3 Septemvre. st. n.

Va eși duminică.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 34

ANULU XII.
1876.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romanii 2 galbeni.

Responsulu copilei frumoșe.

— La articolulu din nr. 25 alu foii noastre. —

Domnule! Am cetitu scrisórea ce mi-ai adressatu. Ti-multiamescu de atentiune. Me iérta, cà nu ti-am respunsu mai de graba. Éta o dómna (Vedi nr. 29 alu „Familiei“) m'a si intrecutu. Cu tóte aceste inse mai potu sè-ti facu si eu niste observatiuni.

Noi infatisiàm suridietóri'a, stralucind'a masca in afara. Nu suntemu fericite.

Pentru ce óre natur'a ni-a seditu in anima mai multa atragere catra idealu, decâtu dvóstre barbatiloru? Eu vedu pe cei mai multi barbati — sè-mi permiti acésta observatiune — trecêndu fara nici o aspiratiune pe calea vietii, indestuliti cu aparinti'a superficiala, pe care li-o produce unu imbracamentu curatu, unu cilindru, o cravata moderna si pentru completarea exteriorulu farmecatoriu — unu monocle.

Recunoscu din capulu locului, cà cele mai multe din suratele mele se lasa orbite prin lucrórea esterióra, cà ele pentru darurile caracterulu si pentru desvoltarea spiritulu barbatiloru nu multu se interesséza. Inse câtu de adese ori caus'a acesteia e impregiurarea, cà tinerii nu-si dau trud'a a esclá inaintea nóstra in respectulu spiritualu, ci gândescu a-si indepliní missiunea fatia de noi la câte unu valsu séu vr'o conversatiune conventionala.

Apoi etichet'a nici nu ne iérta decâtu nu-mai conveniri fugitive cu dvóstre. Cum sè invetiàm dar a ve cunósce, déca nu putemu audi de la dvóstre decâtu numai câte-va vorbe sioptite in decursulu unui valsu, niste frase de cea mai rece eticheta in cutare quadrille, si glume banale candu la mésa se bé vinu de Champagne? Din aceste sè ni formàm unu idealu despre dvóstre?

Séu dóra sè ne incante aceea, candu in teatru ve audimu conversandu despre choris-tele incantatórie, si pe ghiatia ve vedemu fugindu de la un'a la alt'a, convingêndu-ne, cà noi nu suntemu decâtu numai niste obiecte pentru placerile momentane ale dvóstre?

Nu, domnule! Pentru acestu din urma rolu nu ne simtímu menite. Si nu te mirá, déca nici noi nu putemu sè simtímu pentru dvóstre nici cea mai mica atragere; déca ve ascultàm din afara suridindu, ér din laintru rece; déca nu tímumu multu la amorulu dvóstre si déca cercàm idealulu nostru numai in fantasía!

Dta te vei mirá de siguru de aceste reflexiuni, facute de o copila in etatea mea. Dar noi ne ocupàm cu multe idei, pe cari nu le-ai presupune la noi; simtímu mai innaltu si voimu unu ce mai nobilu, decâtu cum cei mai

multi dintre dvóstre ar crede despre larv'a nóstra „cocheta.“

Viéti'a nóstra cá fete e unu visu. Crescute in atêrnare, fara a cunósce realitatea, totu ce ne intimpina e unu visu. Prim'a salutare, primulu complimentu, primulu buchetu ne cufunda in o mare de visuri. Celu d'antâiu balu, cea d'antâia conversatiune ne cuprindu cu unu noru de rose. Visâmu cu ochii deschisi, vítoriulu e unu paradisu, presintele unu visu, trecutulu devine o sala de tablouri ale suveniriloru romantice.

Pe scena vedemu pe frumosulu cavaleru Romeo murindu pentru Iulia sa. Noi suntemu acea Iulia. Noi suntemu Beatricea lui Dante, Laura lui Petrarca, noi suntemu Cenusiotca, pe care o gasesce unu principe si o fericesce, noi suntemu eroinele tuturoru poesíloru, romantieloru si romaneloru de amoru.

Astu-felu ne impresóra visulu diu'a si nóptea. Câte odata acestu velu de visuri se spinteca. Câte-odata autoritatea parintiésca ne face se simtímu, cá este o vointia mai intie-lépta decâtu a nóstra, si sarutâmu cu multiamire man'a care ne pedepsesce. Candu si candu un'a dintre amicele nóstre mai intime, séu mam'a nóstra iubita, si-plange durerea radiemandu-se pe umerulu nostru, si noi plangemu dimpreuna amaru, din compatimire. pentru fara-de-legile acestei lumi, pe care inca numai din audiú o cunóscemu.

Inse visarea nóstra continua trece iute peste asemenea neplaceri.

O! câtu de multu iubímu noi visulu! Elu e celu mai bunu amicu alu nostru. Elu e atâtu de blandu fatia de noi, atâtu de placutu fatia de monotóni'a ce ne incungiura. Ni promite asiá de multu si ni inauscesc dilele cu tablouri frumóse, cá ori ce decoratiune farmecatória a sceneloru.

Câtu de placutu scutesce pianulu visurile nóstre! In adevéru ne iubesc. Ni povestesc o multime de lucruri, ne mangaia, ni zugravesce eroi si fapte, ne lasa cá sè vedemu marea murmurandu si zefirulu sioptindu blandu. Câte impressiuni si farmece dulci ni ofere, prin o mica apesare a degeteloru nóstre.

Mi-place ghiati'a. Turisiatulu — séu cum i dieu la Bucuresci curatu romanesc „patinatulu“ — e fôrte sanetosu. Mi-place a calari, alergandu cu fugariulu meu prin vâi si munti . . .

Domnule! Dici cá n'am simphía pentru barbati. Dar pune man'a pe anima, si spune-mi pentru ce insusire sè iubímu noi pe bar-

bati? Iubescu-ne ei pe noi? Nu! Sunt ei caractere mari? Ba. Sunt ei spirituali? Unu cottillon nu este de ajunsu spre a-i cunósce deplinu. E bine, sunt ei dóra avuti? La ast'a noi nu ne pricepemu. Sunt ei frumosi? Mod'a de acuma face pe toti in o forma.

Ce scímu noi despre dvóstre barbati? Se dice, cá nu sunteti straini nici de càrti, nici de vinu; cá sunteti ingrigiti de tígàrile si pipele dvóstre. E bine, acést'a sè ve deschida calea la anim'a nóstra?

Domnulu meu! Eu iubescu pe parintii mei peste mesura. Mam'a mea mi-este cea mai buna prietena. Surorile mele cu copíi loru, dóue trei amice ale mele, éta fiintiele cari posedu anim'a mea. Le iubescu, si sum iubita de ele sinceru, curatu si fragedu.

Mi-iubescu càrtile, pentru cá ele mi-deschidu cadr'a idealului meu. Mi-iubescu pianulu, pentru cá mi-ofere placerile unei lumi ideale. Mi-iubescu calulu, pentru cá acel'a me pórtu cu fala.

Pentru ce v'asiu iubí pe dvóstre barbati? Nici unulu din dvóstre nu mi-a datu nici cea mai mica proba de amicia si atragere. Spiritulu dvóstre nici odata nu m'a insufletitu. Complimentele dvóstre atinsera numai esteriorulu sufletului meu. Fantasi'a mea remase muta la vederea dvóstre, si simtiulu meu adese ori fu ranitu de manierele-ve negalante.

Mi-place a crede, cá sunteti multu mai buni, decâtu cum ve aretati. Inse pentru ce fatia de noi ve dati asiá putina truda, cá sè aparieti in coloritulu celu mai stralucitu?

Pana candu cu vórbe frumóse ve lingusiti pe langa noi, in interiorulu dvóstre ne condamnati. Si noi, pe cari ne credeti pré naive, vedemu staruinti'a de amagire, in butulu tuturoru opintiriloru galante. Si la asemenea fatiarnicíi noi sè respundemu cu amoru?

Anim'a nóstra móle mai cá ar fi in stare a face acést'a.

Dar, domnule, eu nu in schimb u visulu meu frumosu din cerculu iubiteloru mele, din societatea muta a càrtiloru mele séu a mesei mele de scrisu, din sunetele melodióse ale pianului meu, — cu galanteri'a fatiarita a dvóstre.

Si totusi eu sum nenorocósa. Càci in intrulu sufletului meu traiesce idealulu, cá in ori care anima de copila; idealulu invingatoriului, care intrece pe toti ómenii ordinari; care delatura tóte pedecile cari ne despartiescu, si ofere totu caracterulu seu, tóta viéti'a sa, totu sufletulu seu — nóue, bieteloru

copile slabe, dreptu presentu pentru singur'a bogatia ce avemu si cu care putemu sè încoronàmu fericirea lui pamentésca, pentru anim'a nóstra.

Multe din amicele mele au asteptatu pe Fetu-Frumosu, spre a schimbá anima pentru anima. Inse doritulu Fetu-Frumosu a remasu mai totu-de-una la a sa Iléna-Cosindéna.

Dta tini mai multu despre mine, decâtu ce sum, scumpe amice! Anim'a-ti buna te face pré indulgentu la apretiuirea calitatiloru mele. Póte cà gândescu mai multu si mai seriosu decâtu multe din amicele mele. Dar in celelalte si eu sum o biéta copila slaba, cà celelalte tóte, o jocareia a intemplării. Aspiru la norocu si fericire, dar puté-voiu fi óre candu va multiamita?

Nu vrei a-mi face declaratiuni de amoru. Dar te infatisiedi mai rece decâtu ce esti. Nu te rusiná a simti simpathía catra o biéta copila nebunatica! Ti-multiamescu pentru ast'a. Voiu nisuí sè fii adeverata amica a dtale. Dar nu cere amoru!

Inaintéza pe calea apucata! Instruéza ome-nimea ne'nvetiata, corege societatea ingrata! *Dv. barbatii aveti o multime de ideale: politic'a, patri'a, umanitatea, artile, sciinti'a. Déca ve perdeti in acésta negura, nu aflati calea care v'ar aduce indereptu la noi.*

Remani si de acuma inainte amiculu meu, de si càile nóstre se despartiescu. Crede-me, cà o anima femeieésca nici odata nu uita pe acel'a, de care o léga amici'a!

Si acuma lasa-me sè visezu mai departe. In visu e noroculu meu. Visezu, cantu si plangu. Si intre aceste privescu in ochii mamei mele, si acolo gasescu ceea ce cautu: iubire si credintia.

Scumpe amice, adio!

Almadina.

In muntii.

Nourii trecu intunerici in vale,
O! lasa-i sè trecá curendu!
Muntii se'naltia gigantici spre ceriuri,
Purtàmu unu traiu dulce si santu.

Si este in vale unu grósnicu resboiu,
Atunci e o pace dulce la noi,
La noi in muntii cei vecinici.

Candu florile verii trecu cu grabire,
Tu lasa-le, draga, trecèndu!
Vina la noi si flori inca mai mandre,
Mai multe vedé-vei crescèndu.

N'audi tu spre séra mandrulu cimpoi,
Tu cauta-lu, iubita, numai la noi,
La noi in muntii cei vecinici.

Si ai tu o inima trista d'amoru,
Tu las'o in vale 'napoi!
In munti este traiulu dulce si pacnicu,
Deci vino, o! vino la noi!

La noi e mai dulce tristulu mormentu,
Decátu in vale in negrulu pamentu,
La noi in muntii cei vecinici!

E. d'Albon.

Cetatea Belgradului (Alba-Iulia.)

Printre tóte locurile intarite in marele principatu alu Ardealului, cetatea Alba-Iulia *) este cea mai insemnata si merita numele de „cetate“ intarita.

Orasiulu fiindu de multu mai putina insemnetate istorica, ne vomu ocupá cu istoriculu „cetátii“, care pana in timpurile mai nóue a jocalu rolu de antáiu rangu in istori'a Transilvaniei si a poporulu ei.

Cetatea zace pe intins'a spinare a unui dealu, pe malulu stangu alu Muresiului, si amu puté dice, in unghiulu, ce-lu forméza riulu de munte, Ampoiulu, la intrarea lui in Muresiu.

Este organizata asemenea unui orasiu, inpoporatu de locuitori civili (mai cu séma negutiatori si càrcimari) si o garnisiune militara numerósa din tóte armele (intre aceste si rezerv'a gloriosului regimentu „Baden“ nr. 50.)

Locurile ce incungiura acésta cetate, minunata sentinela de stratégia, asediata in punctulu chiar unde se concentréza vâlile, ce veniu din Banatu, de catra Sibiiu, Zlatna, Clusiu si Blasiu, sunt o mandra privelisce pentru ochiulu omului. Spre apusu vènetele dealuri metalurgice, in spatele loru cu muntii de stegiari ai lui Iancu si Horia, spre média-dii uriesii Carpati, spre resaritu la tiermurile dreptu alu Muresiului dealurile, incarcate cu sate dese un'a langa alt'a, (intre cari Barbantii cu Romanii catolisati) si spre média-nópte incantatóri'a vale a Ighiului, cu paduri frumóse, cu piscuri, cu stance de granitu, a caroru frunti s'ascundu in nuori, intre altele „mamutulu“, care aduce plóia Belgradeniloru, si „pé-

*) Poporulu a moscenitu numirea „Belgradu“ verosimilu de la „Weissen-burg.“ — Sunt mai multe „Belgradu“ si „Weissenburg“, inse acest'a specialu se numesce in tóte chrisovele vechi: „Siebenbürgisch-Weissenburg.“

tr'a craiului", care in vremile betrane tinea in crescutulu seu unu castelu domnescu.

In timpu de batalia domnulu castelului avea sè dèe armatei regesci 4 feciori si cai. — Inse in anulu 1512 regele Vladislau II demolà acelu castelu, pentru cà ajunse a fi spelunca de jafuitori, precum erau de aceste cu grama-d'a d. e. in Germania.

La pólele acestoru munti se face vestitululu vinu de „Tieln'a“ (satu romanu) care adese-ori facea reforme in creerii principiloru Ardealului; si celu cunoscutu de „rozsamál“ adeca malu rosiiu, pentru cà pamentulu in acea parte a dealului este rosiiu.

Intemeierea acestei cetati, unii vreu sè o reduca, éra in timpuri necunoscute, mithice. Io nu me potiu insoci acestei credintie, pentru cà pana acuma nu existe nici cea mai putina basa spre acést'a. Déca acolo, unde astadi se vedu ruinele Apulumului, una dintre cele de frunte orasie romane montane, resiedinti'a colegiului aurariloru si a procuratorelui bàiloru de auru Zlatn'a, Abrudu si Rosia, si despre care vedi cercetàrile mele din foisiór'a „Telegrafului Romanu“ din Sibíiu nr. 1 din 11/2 1869 si „Transilvania“ din Brasieu din 1869, a statu mai inainte óre-si care comunitate dacica, nu cutediu a trage la indoiéla. Inse despre aceea, cà dacii séu altii inaintea loru aru fi pusu pétr'a fundamentala la „cetatea“ Alba-Iulici nu m'am pututu convinge pana acuma de locu.

Mai este fórte de insemnatu, cà inaintea colonieloru romane Muresiulu a cursu mai aprópe de cetate, ceea ce s'ar puté cunósce din stratulu nasiposu, pe care este ziditu orasiulu Alba-Iulia; neintreruptele bàlti, mocirle, lacuri, mai putinu secate si uscate, cari si astadi se vedu impregiurulu orasiului, si d'o parte a cetatii, si cari multa vreme au facutu ingrozitória stricatiune sanetàtii locuitoriloru.

(Finea va urmá.)

Ionu Valeriu Barcianu.

Friderica Brion.

— Episodu din viét'a lui Goethe. —

(Fine.)

Prefacerea, vitiulu si cochetari'a, i-a oferatu ce avea mai alesu, le-a tratatu cá pe orange, a storsu suculu, apoi le-a aruncatu cu dispretiu, sè le cunósca toti; a avutu vorba taiatória si péna temuta de multi, care inse naintea frumsetiloru frumóse, virtutiloru virtuóse se moiá in colorile cele mai brilante, pentru a-le

serbá si glorificá. Póte cà i placea a cantá aceste insusiri pentru raritatea loru, càci ce ne atrage mai multu decâtu neindatinatulu si estremulu? Si la elu si-avura locul, càci unu vârtegiu de evenimente curioése si-precurse unu siruletii de ani.

Da! cum este vinulu celu nou neastemperatu, pururea ferbatoriu si inundatoriu, asiá a fostu si tinereti'a lui.

Inse juneti'a a trecut, esperinti'a si cugetarea a limitatu asaltulu sburdatulu tineru, si logic'a si-facè dreptulu de-a conduce fantasi'a. Unu golu se locui langa disgustu, care apoi nascù lips'a a re'ntórce la isvorulu naturi, pentru a nu degenerá acele dispositiune spirituale ce incepura a se veluá cá intr'o negura.

In tómn'a anului 1779 intreprinse ducele o caletoria catra Svitiera, in care si consiliariulu intimu Goethe — facè parte din suit'a sa. Se atinse Strassburgulu si-o suvenire ce fluturà in adanculu memoriei intocmai cá o lumina departata, lu-atrase catra valea liniscei, unde odinióra erá famili'a preotulu Brion.

Erá o di din lun'a lui septemvre, adeca pe la timpulu celu mai dulce alu anului. Frundiele unoru copaci de pe langa marginea drumulu incepusera a rosii, unu ventu mai linu decâtu suspinulu melancoliei doborà firele cele albe si mateserie, apoi câte o pasera ratecita de stolulu emigratóreloru scótea tîpetu tênguiosu; ast'a erá totu ce conturbá liniscea adanca.

Goethe pasiá nainte asiá ca odata candu erá studentu, dar nu mai multu cu acea iutime iritata, cu acelu caracteru nepacnicu si ciudatiosu, càci fluturulu inconstantiei, ce sborà la cele mai admirate flori, incepuse a cunósce seriositatea vietii.

Pe o cale laterala intrase in gradin'a ce incungiura modest'a locuintia a preotulu si se indreptà cu óre-care emotiune catra umbrariulu cunoscutu, unde ultimele rose si-aredicau capetele catra ceriu. O cantare doiósa si-resuna accentele triste, elu se opri cá pironitu, si intr'o clipita trecù tóte alternativele unei dureri mute.

Erá vocea Fridericei nesuspiciende, care se naltiá in minunat'a cantare „So hab' ich Dich wirklich verlohren“ ce-a compusu-o elu candu perdu pe — Gretchen.

Cum l'a intimpinatu ea, póte se intimpine numai o fiintia adeveratu virtuósa, care crede cà lumea si esistinti'a individuala nu este concrediuta unei preursite órbe, ci cà peste tóte

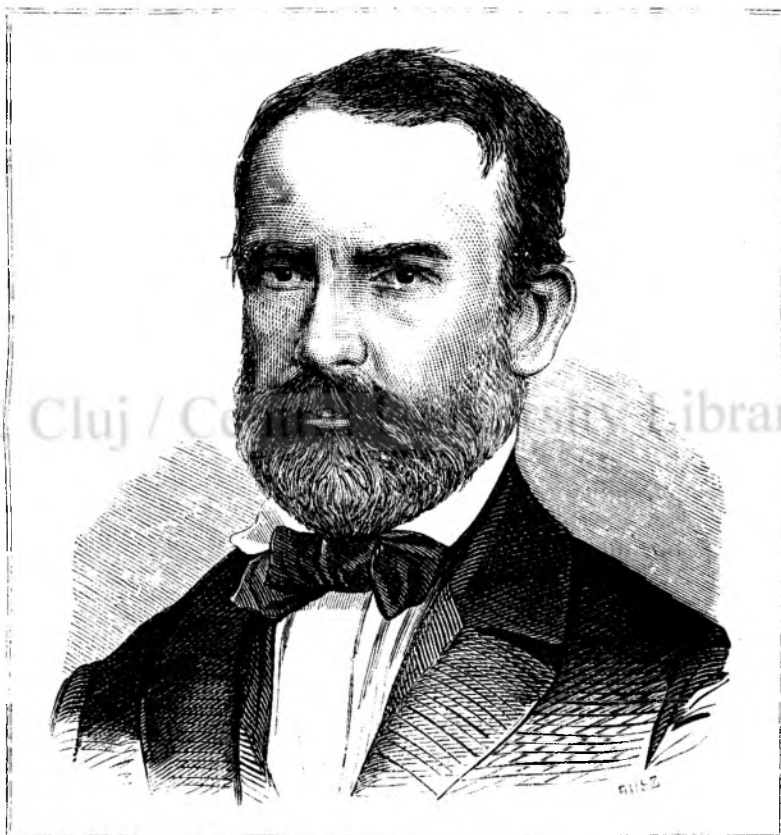
se afla suverana o fiantia mare si justa, alu carei ochiu veghiéza ne'nterruptu a supra acelor lamentatiuni si suspine, ce cadu in pol'a fericirii eterne.

Goethe a reaflatu acele fetie amicabile de demultu, vechile-i cantece insuflata de primulu seu amoru, aflà pe Friderica — cá nainte de optu ani cu nimbulu gratiei naturale, care i ajutà a trece usioru fara imputare peste acelu periodu ce mai cà-i costase viéti'a.

Intr'unu peptu nobilu, unde n'a strabatutu nici o umbra a coruptiunii, acolo chiar amórea vatemata nu lasa locu urei, ci numai durerii mute fara vorbe, numai cu lacrime.

La vre-o câti-va ani dupa ce murira parintii Fridericei, ea parasi valea cea paradistica si intrà in cas'a unei amice din Paris. Éra dupa ce esbucni furi'a revolutiunii, trecù la suror'a sa casatorita cu unu preotu in Diessbach, traindu in cea mai mare retragere, respingèndu ori ce proiectu de maritagiù, càci anim'a ce-a iubitu pe Goethe, nu putea sè devina a altuia.

Acolo avù bucuri'a a vedé prin amicitia unoru persóne de rangù — tóte lucràrile lui, acele minunate opuri ale geniulu seculariu, care se tradusera mai in tóte limbele culte, apoi i planse mórtea intemplata in 18** si la

A. Treb. Laurianu.

O di intréga petrecuse cercetandu cu ea locurile ce fusera martore amorulu lorù, apoi in deminéti'a urmatória se departà liniscitu, càci putea sè cugete in pace la spiritele celoru din — Sesenheim.

Câtu au fostu de scumpe aceste intemplàri lui Goethe, ne constatéza strofele marelui seu opu poeticu „Faust“, care scrisu multu mai tardlu erà strabatutu de suvenirile juneției astu-felu :

„Ihr bringt mit euch die Bilder froher Tage
Und manche liebe Schatten steigen auf,
Gleich einer alten halbverklungenen Sage
Kommt erste Lieb' und Freundschaft mit herauf.“

fine adormi si ea pentru a-se desceptá in lumea angeriloru.

Mormentulu ei, cu totulu contra datineloru germane, cari sunt ordinate in grupe si familie, se inaltia singuru in mijloculu unei gradini de flori plantata pe vârfulu unui délu-sielu cu prospectulu intregulu tinutu, — o pétra simpla aréta in locu de epitafu numele „Friderica Brion“, la a carei cetire caletoriulu, pictorele seu poetulu si-duce a minte de primulu amoru a unui barbatu serbatu, de amorulu lui — Goethe!

Emilia Lungu.

RANELE NATIUNII.

— Romanu, de IOSIFU VULCANU. —

(Urmare.)

— Érași eu?

— Érași! Si totu-de-una si vecinicu!

— Éta cunun'a e mai gata! Én uita-te, câtu e de frumoșă!

— Dar nu me intrerumpe, domnișóra, te rogu, căci am sè-ti impartiescu unu secretu mare.

— Unu secretu!

— Pe care inca nu-lu scie nime.

— Dómne sante, ce o sè fia?

— Pune-ti man'a pe anima séu intréba-ti ochii, si dóra lu-vei aflá.

— Numai o flóre si cunun'a mea va fi gata.

— Cu tóta stim'a ce portu pentru domnulu si dómn'a Albinescu, totusi caus'a visiteloru mele in acésta pré onorabila familia esti dta. Vinu aice, căci nu potu remané a casa. Unu doru nespusu me indémna sè vinu érași, unu nastemperu sufletescu me invita necontentitu sè alergu a te vedé de nou, căci te iubescu.

Copil'a sfíosa, cá si candu ar fi auditu unu cumentu pecatosu, si-ficsá privirea pe cununa, cu a careia arangiare para a fi de totu ocupata.

Aureliu continuá cu focu:

— Te iubescu din momentulu, in care am observatu, cá sémeni atátu de multu cu repausat'a dtale verisiór'a. Si de atunce din ce in ce te iubescu mai multu, căci in dta o vedu renviata dimpreuna cu tóte incantamintele sale. O! spune-mi, fi-voiu mai norocosu acuma, decátu in trecutu? Recompensá-vei suferintiele de atunce cu amorulu dtale?

Aurora par cá nici nu l'ar fi anditu ce vorbesce, esclamá cu bucuría:

— Éta cunun'a mea e de totu gata!

— Dar raspunde-mi, te rogu! Spune-mi iubesci-me?

Si urmá unu momentu de tacere, care pentru Aureliu fu unu secolu.

Aurora si-innaltiá capulu si privi catra usi'a gradinei, cá si candu de-acolo si-ar asteptá mantuirea din acésta situatiunea.

De odata ea esclamá cu placere:

— Ah! mam'a vine. Me ducu sè-i aretu cunun'a.

Si ea sarí iute in picióre ca sè intimpine cu cunun'a pe dómn'a Albinescu, care in adeveru tocmai intrá in gradina.

— Éta, mama draga, am facutu o cununa pentru mormentulu Aurerei!

Matusia-sa o privi cu bucuría, si imbratisiandu-o, i dise:

— Ce buna fica esti tu!

Aureliu statea in locu si ochii lui se delectau la privirea scenei frumoșe ce se petrecea inaintea lui. Asiá cu dragu ar fi alergatu si dínulu acolo sè aduca acestei copile amabile tributulu stimei sale, sè depuna o sarutare ferbinte pe man'a ei dalba. Dar totusi nu facú acésta.

Si Aurora i parú si mai amabila, căci ea raspunde mamei sale:

— Dar n'am facutu-o singura. Domnulu Pompilescu inca mi-a ajutat.

— Asiá? — se întórse dómn'a Albinescu catra

Aureliu. Ti-multiamescu, domnule! Este unu frumosu semnu alu pietátii.

— Durere, eu numai o pré nensemnata parte potu sè-mi pretindu din ea, — respunse elu. Domnișór'a Aurora e fórte generósa in recompensa. Eu nu sum vrednicu de nimica.

— Nu crede, mama draga! Dlu Pompilescu e fórte modestu. Noi amendoi ne-amu ocupatu de acel'a-si lucru. O idea ne-a insufletitu pe ambii.

— Va sè dica, ati fostu in contielegere.

— Da, eu am consimtitu in tóte cu dlu Pompilescu, — respunse Aurora, fara cá sè cuteze a privi spre elu.

Aureliu intielese alusiunea si tresari de bucuria.

Éta celu mai indestulitoriu respunsu la declaratiunea lui de amoru! Aurora dara nu respinge amorulu lui. Elu erá fericitu.

I-ar fi placutu sè se prosterne la piciórele ei, sè-i multiamésca pentru aceste vorbe; insc gândi, cá scen'a acést'a nici decátu nu va fi potrivita locului unde se afla. Deci se multiamí nmai întru a dice:

— Si acésta consimtire mi-a umplutu anim'a de bucuría.

Si in momentulu acést'a elu privi semnificativu spre Aurora. Privirile loru se intelnira unu momentu si o schinteia electrica fulgerá din ochii amendurora. Si acésta privire fu fórte elocenta. Ea esprimá intr'unu momentu asiá de multu!

Dómn'a Albinescu facú capetu acestei pause scurte, dicéndu:

— Sè mergemu dara si sè ducemu acésta cununa frumoșă la destinatiunea sa!

— Bucurosu ve insotiescu, — respunse Pompilescu.

Si dupa aceste toti trei parasira gradin'a si mersera la capetulu satului intre morminte, unde Aurora asiediá cunun'a pe mormentulu repausatei sale verisióre.

Apoi ingenunchiara. Dómn'a Albinescu in frunte, Aureliu si Aurora de dóue laturi, si-indreptara rugatiuni ferbinti catra tronulu a Totu-puternicului Dumnedieu.

Si cum se rugau astu-felu rugatiunea lui Aureliu par' cá se intelni cu a Aurerei pe de-a supra mormentului, prefacéndu-se intr'unu amoru ferbinte, si par cá spirítulu repausatei ar fi planatu a supra loru — binecuventandu acestu amoru; căci amendoi se scolará usiorati si fericiti...

Numai dómn'a Albinescu mai ingenunchiá inca. Apoi si-terminá si dín'sa rugatiunea. Aureliu si Aurora i ajutara din dóue parti a se aredicá.

Ea inca erá fericita, căci si-a pututu usiorá durerea prin o rugatiune purcéssa din anima.

Peste o óra apoi Aureliu se rentórse a casa, ducéndu cu sine suvenirea mominteloru fericirii, si decisu a se rentórce câtu mai curendu.

X.

Vêrtejulu desperatiunii.

Trecú o jumetate de anu.

Erá tómna. Ventulu rece siuerá misteriosu printre arbori, si frundiele cadeau ingalbenite pe pamentu. Natur'a intréga se gata de mórte, si paserile migratórie parasira de multu acésta clima.

Erá asiá de tristu si posomoritu totulu.

In gradin'a vice-comitelui se preamblá unu individuu, care pareá a fi de totu adancitu in niste meditatiuni, càci nu bagá de séma cum ventulu necrutatoriu i sufla in fatia pravu si frundie uscate deopotrivá.

Nici pelería nu avea pe capu. Póte cà a uitat'o unde-va séu i-a suflatu-o ventulu de multu, si dinsulu n'a observatu inca acést'a.

Séu dóra erá vr'unu bietu nefericitu de smințitu.

Figur'a si-ficsá privirea in josu si neconsiderandu nimica in giuru de sine, continuá preamblandu-se meditatiunile sale.

Óre cine sè fia?

Nu-lu cunóscemu, càci se afla intorsu cu spatele catra noi. Totu ce putemu constatá, este, cà dinsulu e unu barbatu cam de 35—40 ani, de si statur'a-i gârbovita lu-denunciá mai betranu.

De odata inse elu se întórse catra noi, si — ce suprinde! — erá insu-si vice-comitele Zimbrái Pista.

Nu e mirare, cà nu l'amu recunoscutu, càci fórté s'a schimbatu. De candu lu-vediu ramu mai pe urma, par cà a imbetranitu cu diece ani. Nu numai s'a gârbovitu, dar totu corpulu seu si-perdù elasticitateá usióra, ochii lui nu mai aveau lucórea scilicet ósa de mai-nainte, si perulu lui mai de totu a incaruntitu.

Bietulu omu a trecutuu prin multe, de candu lu-vediu ramu mai pe urma. A suferitu fórté multu, càci in interiorulu seu a cursu nencetatu o lupta cumplita. Consciint'a lu-acusá, grigile vietii lu-apesau, si nefericirea lu-consumá.

Nu erá de ajunsu, cà materialmente a ajunsu a-si dicédu la sapa de lemn, dar din momentulu acél'a din balulu de la br. Bérczfalvy, unde soci'a sa i aduse a minte cá de batjocura, cà si dinsulu e de origine Romanu, fericirea conjugala din ce in ce a disparutu mai multu din famili'a lui.

De o parte ea n'a pututu uitá, cà barbatulu ei si-a permis a-i face o ofensa atátu de mare, acusandu-o de cocheta si chiar necredinciósa fatia de elu; de alt'a nici elu nu mai putù sè aiba incredere deplina intr'ins'a, audíndu cum si ce vorbescu altii despre moralitatea socii sale.

Ambele aceste apoi nu numai nu complanara neplacerea escata intre ei la acelu balu, dar inca relatiunea lor deviní totu mai straina si in urma chiar dusmanósa.

Dar mai erá si altu ceva.

Irma, in momentulu in care a scapatu din gura acele cuvinte, fu cuprinsa de o ura atátu de mare fatia de elu, incátu — s'ar puté dice cu siguritate, cà — amorulu ei a incetatu indata. Din momentulu acél'a ea nu-lu mai iubiá.

Lips'a acestui amoru din partea ei apoi i schimbá si portarea-i fatia de barbatulu seu. Pist'a observá din dí in dí, — si nu se insielá, — cà soci'a lui devine totu mai rece, totu mai nesimțitória. In urma apoi vedíu, cà ea lu-uresce chiaru.

Si in decursulu acestoru observatiuni elu si-aduse a minte mai de multe ori de vorbele audite cá din intemplanre in balulu de la br. Bérczfalvy, si facú conclusiunea, cà schimbarea acésta mare a ei de siguru are o cauza si mai mare, — si acea cauza nu

póte fi alt'a decátu aceea cà dins'a in adeveru iubesc pe altulu, dóra tocmai pe baronulu Hectoru.

Si dinsulu se puse la observare. Si éta cà i pareá, cà Hectoru in timpulu din urma umbla mai desu la cas'a lui decátu mai de multu; apoi par cà vedíu, cà acela este mai afabilu cu soci'a sa decátu pan'acuma, si cà nici ea nu refusa curtea ce acél'a i face.

Din dí in dí i pareá a se convinge mai tare, cà ur'a ei imbraca unu caracteru totu mai acutu, si cà aceea incetulu cu incetulu a devinitu unu dispretiu pronunțiatu.

Intr'aceste, firesce, elu a avutu cu soci'a sa niste convorbiri fórté neplacute, cari de câte ori se repetira, totu-de-una devenira mai insultatórie, pana ce in urma se dejosira la injuraturele cele mai grosolane.

Si nici un'a dintre aceste nu se incheiá, fara cá ea sè nu-i dica in batjocura:

— Se vede, cà si tu esti nnu Romanu necultu!

Fericirea conjugala a lui Pista fu dara deremata cu deseversire. Vieti'a lui devini unu siru de torture si suferintie spirituale.

Atunce erá mai fericitu candu nu se aflá a casa. Se si ducea a dese ori sè petréca cu amicii sei prin ospetarii, bendu si jucandu-se de-a cartile, numai cá sè uite mominte nefericite ale vietii sale conjugale.

Intr'aceste la cas'a lui se adunau o multime de ungurasi, cari si-petreceau bine cu soci'a lui, care — vedíndu cà barbatulu ei nu-i place acésta portare — i primíá cu tóta placerea si i invitá in adinsu, numai cá sè-lu necasiésca.

Si in aceste conversatiuni de multe ori s'a tratatu cestiuni nationale. Totu ce a fostu ungrescu, fu spriginitu cu caldura. Cas'a fostului Romanu a devinitu cuibulu agitatiuniloru ultra-nationale unguresci. De aice au pornitu o multime de idei cari erau menite a reformá vietí'a sociala in interesulu elementului ungurescu, si de a magiarisá pe Romanii din acele parti.

Consecinti'a acestei tendintie fu batjocorirea a totu ce este romanescu, insultarea simtiementelor nationale ale patriotiloru romani si instrainarea tuturorur Romaniloru din acésta casa.

Nici chiar rudenii lui Pista, câtiva Romani de la sate, nu mai fure primiti, càci soci'a lui simtiá unu dispretiu inversiunatu fatia de totu ce erá romanescu.

De cumva aceia aveau sè vorbésca ceva cu Pista, mergeau la elu in burou, càci in locuinti'a lui nu cutediau sè intre.

Acésta impregiurare din urma inca erá de ajunsu, cà sè amarésca pana 'n adancu sufletulu lui Pista. Dar lu-si amarí.

In momentulu candu lu-revediu ramu preamblandu-se in gradin'a locuintiei de vice-comite, inca erá iritatu pentru unu asemene incidentu. Unu unchiu alu seu nu fu primitu in absinti'a lui de catra soci'a sa, numai pentru cà acél'a nesciíndu unguresce voíá sè vorbésca romanesc cu ea.

— Cara-te din cas'a acést'a, ursu de Romanu ce esti! — i dise ea, inchidiendu usi'a dinaintea lui.

Si „ursulu de Romanu“ — ce e dreptu — erá numai unu plugaru, inse omu de frunte in cunun'a sa, plinu de fala. Acél'a nu putù sè retaca acésta ofensa lipsita de cultura, ci se planse lui Pist'a.

Candu apoi acést'a infruntá pe soci'a sa pentru

acésta necuviintia, ea lu-atacă si pe dinsulu aspru, mai cu acele-si cuvinte.

Resultatulu fu o cërta strasnica între barbatu si sociá, dupa care Pista — parasindu cu mania oda-îa — se dusu in gradina a-si recorí foculu, care i ardea anim'a.

Si cum elu se preamblá astu-felu, de odata usi'a gradinei se deschise si intrá unu baiatielu insotitu de grigitóri'a lui.

Erá Árpád.

Pista cum lu-zari, par' că uitá intr'unu momentu tóte neplacerile si suferintiele sale, fati'a-i se inse-
nina si o radia a bucuriei se ivi pe fruntea lui.

Éta unic'a lui mangaiere in acésta vale a plan-geriloru!

Privirea-i morósa incetá, ochii-i straluciau de bucuria, si gur'a lui suridea cu fericire.

Ce mare schimbare póte sè facea unu micu baiatielu in anim'a unui parinte iubitoriu!

Pista erá cá schimbatu.

Árpád, care incepea deja sè amble, vediendu pe tatalu-seu, in a carui bratie asiá de multe ori a si-
diutu, grabi cu mersulu seu leganatu catra elu, strigan-
dandu inca de departe cu bucuria, in limb'a ungu-
resca:

— Tata, tata!

Tatalu seu se uitá la elu cu placere si gugulindu-se josu si-intinse bratiile, cá sè-lu intimpine cu caldura.

Si baiatielulu, totu borborosindu cuvinte near-ticulate si nentielese, se apropiá de tata-seu, pana ce in urma ajunsse acolo.

Dinsulu lu-imbratisiá indata, lu-luá in bratie si sarutandu-lu cu iubire, i diise plinu de fericire:

— Scumpulu meu baiatielu!

Si copilulu vediendu cu ce bucuria mare lu-prim-
mesce tata-seu, voi sè dica si dinsulu o vorba de pla-
cere parintelui seu, deci si deschise gur'a si pronuncia
aceste vorbe:

— Tu Romanu!

Par că fulgerulu ar fi tresnitu in bietulu Pista la audiulu acestoru cuvinte, căci se cutremurá puter-
nicu, încátu mai că scapá baiatululu din bratie.

Si indata fati'a lui se schimbá éراس. Veseli'a disparu la momentu si espressionea morósa de mai
nainte si-ocupá locul.

Bucuri'a lui sborá in ventu si intristarea des-
perata cuprinse éراسi tóta fiinti'a lui.

S'a nimicitu si cea din urma mangaiere a lui.

Copilulu seu iubitulu, Árpád, pentru care bucu-
rosu si-ar fi versatu sangele, in care singuru mai avea
o sperantia de bucuria, éta si acel'a vine sè-lu insulte.

Fara că sè scia ce dice, elu vine sè-i repetiesca
cuvintele, pe cari atátu de desu le audise de la mama-
sa, cá le adresséza tatalui seu, in cătu in urma le-a
invetiatu.

Primele cuvinte, pe cari dinsulu a sciutu sè le
pronuncie, continura insultarea lui. Inca si baiatululu a-
cest'a mai viniá sè-i remprospectiveze in memoria tra-
iulu lui nefericitu cu soci'a sa, si astu-felu inca si a-
cest'a i mai amariá vieti'a.

Dar bietulu copilu nu erá de vina. Elu nu sciea
ast'a. Nu intielegea ce dice. Totu ce presupunea, erá
că acele vorbe de siguru esprima iubire, pentru că la
din contra mama-sa nu le dicea tatalui seu.

Deci se mirá fôrte, vediendu, că la audiulu a-

celora tata-seu, in locu de a se bucurá, se intristá si
se facu morosu. Mai apoi, diarindu fati'a adumbrita
de desperatiune a parintelui seu, se spariá fôrte, e-
rupse in lacrimi, si incepú a plange durerosu.

Acestu plansetu desteptá si pe Pista din visarea
sa melancolica.

Vediendu, că Árpád incepú a plange, i plesni
prin minte si si-dise:

— Dar acestu baiatielu e nevinovatu! Elu nu
scie ce dice. Imitéza numai pe mama-sa.

Apoi incepú a-lu leganá si sarutá, la ce baiatululu
incetá d'a plange indata si surise cu bucuria spre ta-
ta-seu.

Acel'a se preamblá asiá cătu-va timpu cu elu,
dar de la unu timpu ventulu incepú a suflá mai aspru,
elu erá cu capulu golu, deci lu-duse cu sine susu in
locuintia.

Candu trecu inaintea salonului, din acela stra-
batu la urechile lui o conversatiune fôrte viala.

Se oprí unu momentu la usia. Distinse bine
vocea sociiei sale, care si-petrecea in mijloculu unei
societati viale magiare, in care se aflau si căti-va
tineri.

Nu putu sè steie multu timpu acolo, căci pazi-
tóri'a baiatulului erá in urm'a lui, si elu — macaru că
nu traia bine cu soci'a sa — nu voiá a o compromite
inaintea servitoriloru.

Duse dara baiatululu in odaia lui, si dandu-lu
grigei servitórii si-luá pelerí'a si bastonulu si plecá
de a casa.

La trepte intelni pe baronulu Hectoru, carele
tocmai viniá in susu. Pista tresari.

— Unde, unde? — intrebá acel'a.

— Am putintelu lucru, prin orasiu. Dar nu o
asiá grabnicu. Lu-voiu ispraví de alta-data.

— Pentru mine nu intardiá!

Pista aruncá spre elu o cautatura ironica.

— Voiu vini de alta-data, — continuá ba-
ronulu.

— Dar onoréza-me si acuma, căci n'am asiá lu-
cru argentu!

— E bine, déca vorbesci sinceru, nu-mi pasa.

— Poftimu!

Si ei se rentórsera amendoi.

— Dómn'a, soci'a ta e a casa? — intrebá ba-
ronulu.

— Da.

— Este iertatu a intrá la dins'a?

— Cum sè nu! Si acuma se afla la ea o societate
numerósa.

— Cine sunt acolo?

— Nu sciu.

— Ce felu! N'ai fostu in laintru?

— N'am avutu timpu. Am gânditu sè intru la
rentórcere.

— Dar óspetii nu te-a salutatu?

— Nu, căci eu am fostu in gradina de m'am
preamblatu.

— In timpulu acest'a!

— M'a dorutu capulu.

Intr'aceste ei sosira la salonu. Intrara. Pista ob-
servá cu atentiune incordata, cum va primí soci'a sa
pe Hectoru. Ea lu-primí fôrte afabilu. Pe dinsulu, a-
deca pe Pista, ea nu aruncá nici o cautatura.

Acésta sagetá anim'a lui.

Dar nu aretá nici o superare. Elu inca ocupá

locu si luà parte la conversatiunea óspetiloru. Erá tocmai vorb'a sè se faca unu balu in folosulu unei scóle magiare intre Romani. Óspetii de fatia toti si-espimara rogarea, cá in privinti'a ast'a soci'a vice-comitelui sè ia iniciativ'a. Ea o si promise. Óspetii se departara multiamiti.

Pista remase singuru cu soci'a sa. Urmá unu momentu de cea mai mare neplacere pentru amendoi.

In urma elu intrerupse tacerea :

— Érasi vrei sè dai unu balu?

— Si-apoi?

— Gândescu, cá mai antâiu ar fi trebuitu sè me întrebi si pe mine, déca se póte séu ba?

— Sè-ti ceru iertare? Cum sè nu!

— Nu sè me rogi de iertare, ci numai sè me întrebi déca me invoiescu séu ba?

— Dieu! Adeca sè me fi facutu sclav'a ta, alergandu la tine a-ti cere gratia?

— Nu asiá intielegu eu.

— Nu sciu cum intielegi, dar asiá te-ai esprima-tu. Nu sum din asiá familia, cá sè me dejosescu pan' a-ti cere invoirea.

— Si cu tóte aceste aceea ar fi trebuitu sè ceri.

— Pentru ce?

— Pentru cá fara aceea nu poti sè faci balulu propusu.

— Cum asiá?

— Asiá cá eu dau banii.

— Am si eu dóra dreptu la ei.

— Dar déca n'am de unde sè-ti mai dau?!

— N'ai?

— Nu.

— De ce te-ai insuratu, déca n'ai sciutu cá vei fi in stare a me tiné dupa rangulu meu?!

La aceste vorbe Pista nu mai fu in stare a respunde nici unu cuventu. Durerea i amuti limb'a. Si-luà peler'a si lasà pe soci'a sa acolo singura.

Unde se duse?

Dreptu la ospetari'a cea mare, la „Melciulu de auru“, unde diusulu a petrecutu asiá multe dile bune.

Erá bine cunoscutu acolo, cáci in timpulu din urma a mersu adese ori in acea ospetaria, cá in societatea unoru prieteni bon-vivanti sè-si usioreze suflulu prin beutura si càrti de jocu.

Se dicea chiar, cá dinsulu a devenitu unu omu betivu si cá de multe ori altii l'au dusu a casa. Si toti adaugeau, cá dinsulu numai din desperatiune face acést'a, cáci a casa duce o viétia familiaria pré nefericita, cá e uritu si chiar insultatu de soci'a sa.

Si aceia cari vorbiau de aceste, erau informati bine. In adeveru Pista, de câte ori avea o convorbire neplacuta cu soci'a sa, totu-de-una si-cautá alinare in ospetari'a asta, unde si-afflá prieteni cari erau gata a bé cu elu câte unu pocalu de vinu si apoi a se jucá dimpreuna de-a càrtile pana nóptea tardiu.

In momentul in care acuma Pista intrá in sal'a ospetariei, inca gasi acolo o societate nmerósa, cáci era déjà séra si óspetii ordinari se adunaseru.

Aceia de siguru se aflau de multu acolo. Multimea de butelii desierte si vioiciunea generala aretau acést'a fórte evidentu.

Candu dinsii diarira pe Pista, sarira toti de la mésa si lu-intimpinara cu esclamatuni frenetice, cum au datin'a aceia ómeni cari au desiertatu multe pocale de vinu.

Pista, cá singurulu trézu intre ei, ascultá cu ne-

placere aceste strigate nearticulate, cari nici decum nu faceau onóre unui omu seriosu si care se respecta.

Dar nici societatea nu erá compusa in raportu cu starea lui sociala si publica. Ómenii onorabili n'au datin'a d'a face scandale prin birturi, ci si-petrecu a casa in familiile loru si intre semenii loru.

Cei adunati aice apartineau acelei clase de ómeni, cari nu se bucura de o reputatiune buna si de cari toti cei cu védia se ferescu. Vr'o doi advocati, cari primescu bani de la clientii loru si nu lucra nimitica, niste negustori bancrotati si câti-va dirigatori pedepsiti pentru defraudare de bani, si éراسi unii — fara stare, dar cunoscuti risipitori si betivi, — éta din ce individi erá compusa societatea!

Inse pe Pista nu acést'a lu-gená. Nu antâi'a-óra avea sè petréca acuma cu ei. I cunoscea pe toti bine. Cu cei mai multi erá per „tu.“ Totu ce nu-i conviniá, erá, cá pe candu aceia surideau de indestulire si ferici-re, anim'a lui inundata de necasu plangea durerosu. Numai contrastulu i facea o intimpinare neplacuta.

Dar trecú si acést'a in curendu. Védiendu, cá toti sunt voiosi, elu inca si-intarità o fatia vesela si ocupá locu la mésa.

— Tocmai bine, cá ai vinitu, — incepú unulu dintre amici in tonu ragusitu, ce amirosá a vinu, — eramu sè adormimu, cáci prepaditii acestia nu sciu bé.

— Cine póte cu tine?! — i respunde unulu dintre negustorii bancrotati, — tu asiá béi cá cepulu.

— Mai bine, — dise altulu. Cepulu inca stá de beutu, déca e inchisu, dar gátlegulu teu nu se inchide nici odata.

Si urmá unu risu generalu.

— Cum béu? — dise éراسi celu d'antâiu. Asiá beu si eu cá toti ómenii de omenia.

Védiendu ilaritatea generala Pista inca gândi, cá va fi bine sè incépa si elu a vorbi ceva, deci dise :

— Totusi, frate, tu béi mai bine decâtu altii. Nimene nu scie bé cá tine.

Advocatul care mancá banii clientiloru se simti magulitu prin aceste vorbe. Si-suci mustetiele si respunde cu fala :

— E dreptu, cá eu potu mai multu decâtu altii.

— Nu numai atât'a, — continuá altulu. Dar tu esti in stare a produce unu capu-de-opera in beutura. Ceea ce nime nu póte, tu poti sè béi de odata din dóue butelie, fara sè inghiti odata, cáci vinulu ticulture josu pe gátlegiu cá si pe unu canalu.

— Da, da, — aprobá Pista.

Si celu laudatu respunde :

— Inse numai atunce candu sum bine dispusu.

— Dar acuma nu esti? — întrebá unulu din ex-dirigatori.

— Totu-de-una e dinsulu bine dispusu, candu are inaintea sa vinu multu, — respunde in loculu lui unulu dintre negustorii bancrotati.

— Dar acuma n'am, — adause elu.

— Prin urmare nu esti bine dispusu, — întregi altulu.

— Nu.

— Dar de cumva voiu porunci sè ai vinu in abundantia? — lu-întrebá Pista.

— Si apa acra, — grabi s'adauga elu.

(Va urmá.)

S A Z O N U :

Calindarul septemanei.

Duminică 13-a după Rusalii, Evang. Mateiu Cap. 21 st. 33—43.

Dumin.	22	3	Mart. Agatonicu.
Luni	23	4	Mart. Lupu.
Marti	24	5	Ierom. Eutichiu. ☉
Mercuri	25	6	Reint. ref. sf. Vartolom. si ap. Titu.
Joi	26	7	Mart. Adrian si Natalia.
Vineri	27	8	Cuv. Par. Pimen.
Samb.	28	9	Cuv. Par. Arapu.

Perulu falsu.

Unu raportu comercialu din Marseille, care din intemplantare a ajunsu in manile noastre, a stărnitu in noi cugete adanci. Acel'a contine o aretare statistica despre consumarea perului falsu, care intr'unu anu de zile s'a espedatu din Marseille. In adeveru colossale cifre, cari reprezinta milioane de franci.

Milione!

Acést'a nu este o esagerare. Celu putinu raportulu dinaintea noastră este compus cu calculu exactu negustorescu si basatu pe date seci. Acel'a ni infatiseza o fidela oglinda a timpului nostru, in care ne plangemu atât multu de lipsa si miseria, de alta parte inse pentru unu luxu nefrumosu — lapedamu sume necredibile.

Dica cine ce va dice si produca o multime de contra-argumente, un'a inse nu se poate contesta, că adeca perulu falsu are unu efectu stricaciosu a supra capului. Medicii si invetiati au probatu acést'a de multe ori. Dar insedaru! Frumosele noastre dame in cestium de aceste nu pré asculta svaturile cele bune. Vocea mediciloru si a omeniloru invetiati s'a perdutu in puterniculu ventu alu uritei mode de la Paris, care si la noi a luat niste dimensiuni atât de mari!

Acést'a se constata prin datele statistice amintite de mine la inceputulu acestui articolu. Aceste date aréta, că cele 75,000 kilograme de peru, cari in anulu 1874 s'a adusu din Levante, Egiptu, Hindostan, Itali'a si Spani'a, in portulu din Marseille, n'au fostu de ajunsu pentru trebuintele damelor.

Acést'a cantitate de peru a fostu atât de colossala, încâtu — conformu calculului omeniloru de specialitate — abia ajunsera trei locomotive spre a o transportá din Marseille la Paris. Si totusi Parisulu n'a fostu in stare a indestulí din ea tóte comandezle câte a primitu din tóte partile lumei.

Numai Engliter'a si Statele Unite americane din Nordu, si-procura din Paris pe anu 130,000 kilograme de chignone, peruce si vucle. Ce capetámu dara noi si celelalte state, si ce face Parisulu spre a satisface tóte comandezle, déca i se tramitu din Marseille numai 75,000 kilograme de peru spre acestu scopu?

Damele noastre de siguru voru simti o neplacere óre-care déca voru aflá că prin ce processe trecu „valurile undulante de peru“ — pana ce din Paris pentru niste bani scumpi sosescu la noi prefacute in chignóne elegante, spre a decorá câte-unu capu frumosu. Se poate, că cetindu aceste sire, unele din frumosele noastre cetitorie se voru ingrozí de acést'a decoratiune

urita si stricaciósa, si se voru rentórcé la mod'a cea vechia, candu femeile si fara peru falsu au fostu frumóse si au cuceritu anim'a barbatiloru.

Vr'o doi ani liferantii de peru din Paris si-au sfarmatu capulu insedaru spre a inventá unu mijlocu, că se póta satisface asiá multe comandezle, cari din anu in anu cresceau, si din cari abia puteau s'e implinesca jumetate, cu tóte că li se platea unu pretiu enormu pentru câte unu peru scurtu tunsu de pe capetele mortiloru din spitale. Si intr'una din zile le-a plesnit prin minte o idea buna.

Multimea de proletari, cari diu'a dormu si nóptea sierpuiescu pe stradele Parisului, culegându totu felulu de zdrentie si alte lapedaturi, din cari apoi dinsii si-facu bani, aflau si câte unu micu pachetu de peru, remasitie ale toaletei femeiesci. Peptenulu adeca totu-de-una scóte câte-va fire, pe cari apoi femeile le invărciolescu in harthia si le arunca afara.

Aceste formara apoi pentru acei proletari unu nou articolu de comerci. Astu-felu de peru aruncatu li producea 5—6 franci chilogramulu. Perulu acést'a se aduna si adi in fabricele mari, unde apoi se curatiese si se lucra. Coaforulu din Paris cumpera peru de acést'a, lu-pregatesce si lu-tramite in strainetate. Ómenii de specialitate dicu, că la Paris in tóte zile se lapeda pe strade 50 kilograme din astu-felu de peru. Calcululu merge si mai departe. Parisulu are 500,000 de femei. Perulu unei femei apésa cam 300 de grame si se rennoiesce in 8—10 ani. Perderea de pe di face 1 decigramu, deci de la tóte in o di 50 de kilograme. Deci numai femeile din Paris arunca intr'unu anu pe ferést'a 19.000 kilograme, cu care se inze-tréza damele noastre, precum facu si damele din alte tieri.

Ce simtire neplacuta trebuie s'e fia aceea pentru unu barbatu, care entusiasmatu de amorulu seu, saruta man'a si fati'a socii sale iubite si voiesce a-si atinge gur'a si de perulu ei, inse de odata si-duce a minte, că si-indrépta sarutarea la o adresa gresita, si că acelu chignon e fabricatu din perulu gasitu pe stradele Parisului!

Dar éta, spre norocire, mod'a in privinti'a acést'a s'a si moderatu in câtu-va. Chignónele cele mari nu mai sunt moderne. Pré bine! Candu apoi damele noastre se voru rentórcé de totu la perulu naturalu propriu, cea mai frumósa podóba a loru, le vomu gratulá din anima!

Marcu Emilianu.

B o m b ó n e.

Adjunctulu : (abdicându stapanului seu) . . . căci unu omu de omenia nu póte s'e remana la dta.

Stapanulu : Chiar pentru acést'a te-am primitu pe dta.

*

Unu domnu : (pe calea ferata) Este-mi iertatu a intrebá unde caletoriti dvóstra, dómn'a?

Dómn'a : Nu me conturbá! Vedi că dormu!

*

Unu domnu : (in plóia) Potu sè ve servescu cu unu ploariu?

Dómna : Multiamu. Eu n'am trebuintia de elu. Ci mai bine scutesce pe negrul meu, càci negrimea lui nu e naturala si plói'a lu-va spelá.

CE E NOU?

Din Lugosiu primimu scirea, cà comitetulu instituitu pentru arangiarea partii sociale a adunării Societătii pentru fondu de teatru romanu, lucra cu diligintia spre a procurá publicului câte-va dile fórte frumóse. Afara de represintatiunile teatrale, se va tiné si unu balu in folosulu fondului de teatru. Repetimu din nr. trecutu, cà adunarea se va tiné la 23 si 24 septemvre.

Maj. Sa regin'a va merge sè petreca vr'o câte-va septemani la Miramare, de acolo va face apoi o escursiune in Greci'a la regin'a Olga.

Principele de coróna Rudolfu a serbatu la 21 aug. in linisce, a 18-a aniversaria a sa. Dinsulu va intreprende acusi o caletoria mai lunga, care va durá aprópe la doi ani. Va visitá principalele capitale ale Europei, apoi India, China si Iapania.

Colonisarea Romanilor din Serbia. Amu atinsu in nr. trecutu, cà guvernulu romanu a promis a asiediá in Romani'a familiile romane fugite acolo din Serbi'a. Acuma adaugemu, cà — precum ni spune „Telegrafulu“ din Bucuresci — Dlu D. Avghelu din Iasi a declarat ministrului de interne, cà e gata a primí pe mosiile sale unu numeru de 300 familie, si cà dà fia-careia dintr'insele câte 40 prajini pamentu gratis, câte o vaca cu vitielu si transportulu pana la proprietátile sale.

Agenti romani. I. Cantacuzino, fostu ministru si senatoru, fu numitu agentu diplomaticu din partea Romaniei la Petersburg, in loculu lui I. C. Filipescu dinissionatu, — éra deputatulu D. A. Varnavu Liteanu — asemene agentu diplomaticu la Berlin, in loculu lui T. L. Maiorescu dimissionatu.

Osman pasia prinsu de montenegrini, de origine nu este jidovu-magiarisatu, precum s'a scrisu prin jurnale, ci unu cerchesu.

Dlu V. A. Urechia a intreprinsu o caletoria in Elvetia, Italia si Germania, de unde se va rentórcé in dilele viitórie.

Dlu Timoteiu Cipariu a petrecutu sesonulu a-cest'a de bai la Basna, nu departe de Blasiu.

Arestári noue intre sèrbi. Tosca Bechiciu protonotaru in Panciova si Pavloviu redactorulu diuariului „Granicar“ din Semlinu, fure arestati.

Principele de coróna sèrbescu se va numí Mihaiu. La botezu manasiulu seu, Tiarulu Rusiei, va fi represintatu prin unu delegatu. Acestu delegatu are sè fia generalulu Kauffmann.

Dlu Al. Catargi, fostu deputatu in camer'a Romaniei, a intratu in armat'a sèrbésca. Dlu Catargi stá in legaturi de familia cu principele Milan.

In Romani'a s'a formatu o societate, pe bas'a conventiunii de la Geneva, pentru ajutorarea ranitiloru din ambele armate. Acésta societate se numesce „Societatea crucii rosie“, care a si facutu inceputulu. In fruntea ei sta principele D. Ghica.

Statu'a lui George Sand. Dupa mórtea renuntemei romantiere francese George Sand, doi deputati facura propunere in camer'a Franciei, cà natiunea sè-i

aredice o statu'a. Propunerea s'a tramisu la o comisiune. Dilele trecute Duvaux, raportorulu acelei comisiuni, raportá, cà de si se recunosc meritele numitei romantiere totusi nu se póte recomandá propunerea, din cauza cà in anii trecuti au muritu si alti barbati de litere si totusi natiunea franceza nu li-a redicatu statue, ci numai orasielè loru natale.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Ioanu Georgia teologu absolutu de Sibiu la 6 augustu si-a serbatu cununí'a cu domnisiór'a Raveca Popu, fic'a preotului din Campu-lungu.

Dlu Alesandru M. Vicasiu teologu absolutu de Gherla la 1 augustu si-a incredintiatu de socia pe domnisiór'a Veronica Muste, fic'a protopopului din Stirciu.

Dlu Georgiu Sferlea teologu absolutu de Oradea-mare la 14 augustu a condusu la altaru pe domnisiór'a Lina Szabó, fic'a preotului din Cordau.

Biserica si scóla.

Dlu Ioanu Madincea protopopu in Oravitia fu numitu canonicu in Lugosiu.

Pr. Ssa parintele episcopu Ioanu Olteanu, episcopu de Oradea-mare, a daruitu o suta de fl. pentru acoperirea speseloru necesarie la renoirea acoperementului bisericeii gr. or. romane din Beiusiu.

Dlu Petru Suciu, professoru la universitatea din Iasi, alesu de corpulu professoralu, fu numitu rectoru alu acelei universitáti.

Dlu Teofilu Hosszu inspectoru scolaru in comitatulu Clusiuului si alu Dabácii, fu mutatu in aceea si calitate in comitatulu Ugocia-Satumare.

Scólele romane din Brasiovu. Din programulu directiunii gimnasiale rom. din Brasiovu afflamu, cà in anulu scolaru trecutu numerulu scolariloru la gimnasiu a fostu 172, la scól'a comerciala 17, la scól'a reala 63, in clasele primare de copii — 395, de fete — 182, la scól'a pentru invetiaceii meseriasi 43, la scól'a de repetitiune 104. Numerulu totalu 976.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romanu. La cassariulu Societătii au mai incursu pentru fondu: de la dlu V. Babesiu o actiune a drumului feratu transilvanu, in valóre nominala de 200 fl., cu couponulu de la 1 ianuariu 1877, — din aceea computandu a nume: a) pentru sine cá membru fondatoru 100 fl., b) pentru fiulu seu Victoru cá membru ordinariu 50 fl., — afara de acésta actiune a mai platitu cá interesele dupa capitalu pana la 1 iuliu a. e. bani gata 9 fl.

La congressulu internationalu de antropologia si archeologia preistorica din Budapesta, din Romani'a sunt invitati — precum ni spune „Timpulu“ — trei insi.

Societatea istorica unгурésca, sub presidiulu episcopului Ipolyi, a facutu o escursiune in comitatulu Gómör. Deschiderea s'a facutu la Füleki, si presedintele a tinutu o vorbire — politica, in contra nationalitatiloru. Ast'a inca va sè dica istoria?

Societatea mediciloru si naturalistiloru magiari in anulu acest'a tinu adunarea sa generala ambulanta in Maramuresiu. Presedintele unei sectiuni fu alesu Dlu dr. Ioanu Mihali, care aduna de multu timpu documinte relative la istori'a Maramuresiului. Cu asta ocaziune s'a scosu de sub tipariu si istori'a

Maramuresiului in limb'a ungrésca, care si pe noi ne interesséza mai de aprópe, si de aceea vomu reveni la ea.

Literatura.

Dictionarul limbéi romane, compusu de dnii A. Tr. Laurianu si Macsimu, la insarcinarea Societátií academice romane din Bucuresci, e gata. Autorii lui l'a prezentatu in lun'a trecuta Domnitoriului, si in sesiunea acésta lu-voru presintá societátií academice. Asiá dara avemu dictionaru. Bunu séu reu, nu vomu sé punemu acuma cestiunea ast'a. Ori care ar fi inse rezultatulu unei discussiuni in privinti'a acést'a, atá-t'a totusi se póte constata, cá celu putinu s'a facutu unu inceputu. Noi salutámu darca la lumina a acestui opu prin publicarea portretului dlui A. Tr. Laurianu, conducatorulu acestei lucrári si presedintele societátií academice.

„**Tragediile Parisului**,” romanu francesu tradusu in romanesc de Dem. S. Stamatopolu, se afla de vendiare in librarile din Bucuresci, cu pretiulu 12 lei.

Dlu I. Cetaliann professoru in Galati ni-a transmisu dóue manuale compuse de dsa, sub titlulu „Elemente de gramatic'a limbéi romane,” unulu pentru class'a II primara si altulu pentru clas'a III primara. Pretiulu partii I 35 cr., II 45 cr. Acei ce voru comandá mai multe esemplare, voru avé unu rabatu de 15%.

„**Economistulu Romanu**,” diariu septemalnu, care pan'acuma a aparutu la Bucuresci in limb'a francesca, promisc cá va esi si romanesc, de cumva abonantii i se voru spori cu o suta.

T e a t r u.

Dlu C. Cornescu fu numitu directoru generalu alu teatreloru din Roman'a, dnii G. Sion si S. Mihalescu membrii onorifici in comitetulu teatralu si dlu I. Viesioreanu secretariu alu directiunii teatrale din Bucuresci.

La balulu din Stoiceni — precum ni s'a scrisu — actorulu romanu dlu I. C. Lugosianu, la cerere generala, in pausa a representatu dóue piese si a nume „Ostasiulu Romanu“ de E. C. si „Ciobanulu din Ardealu“ de Iosifu Vulcanu, fiindu ambele intimpinate de cele mai frenetice aplause.

M u s i c a.

„**Hilaria**,” reuniunea de cantu a tinerimei romane din Oradea-mare, infiintiata in decursulu anului trecut, a facutu progressu frumosielu. A studiatu dóue-spre-diece piese nationale.

P i c t u r a.

Dlu Nicolau Popescu, talentatulu nostru artistu, care petrece érn'a la Roma si vér'a prin Banatu, unde sugravesce biserici, de câte-va septemani petrece la Lugosiu, unde compune mai multe icóne bisericesci si altele. Se spera, cá dlu Popescu se va asiedia definitivu in Lugosiu, ceea ce ar fi fórté de doritu in interressulu artii nationale.

Suvenirea mortiloru.

Maria Beldea n. Arcosi soci'a parocului din Siria, comit. Aradu, Nicolau Beldea, a repausatu la 31 juliu, in etate de 38 ani.

Iosifu Cretiu preotu in Er-Chinisu, dieces'a Oradei-mari, a repausatu la 18 l. c., in etate de 42 ani, lasandu in doliu adancu trei fiice, a caroru mama inca a muritu in anulu 1874.

Ghicitura numerica

de Ana Toganu.

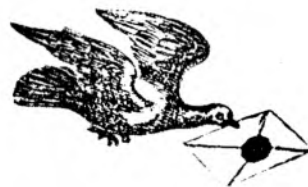
10. 2. 20. 4.	Mam'a nóstra cea strabuna;
9. 19. 22. 9. 21. 1. 8.	Cei rei 'n elu se se depuna
3. 5. 18. 16. 7. 13.	Christosu mare Imperatu,
	Prin elu adese 'nsemnatu.
12. 23. 5. 14.	Unu adverbu cam insemnatu
15. 11. 17. 18. 22. 6.	Tómu'a sufla ne'netatu.
1--23.	La contrari candu le-o spunem
	Se tulbura si se 'nfoca
	Cá Romanii se-o taca;
	Dar noi mai chiar le-aretámu
	Cá ast'a, e destinu cerescu
	Ori murimú ori se prepadescu!

Deslegarea ghiciturei de siacu din nr. 30 :

Susu in dealu la manastire
Plange sor'a 'ntro gradina;
Plange nóptea si suspina
Dup' a lúmei fericiiri:
„De candu eram eu copila
Sum de toti ai mei uitata,
Si de parinti far' de mila
In pustiuri lapedata!

Bine au ghicit'o dómnele si domnisiórele :
Anastasia Popescu, Eufrosina Munteanu, Lina Aman-
descu, Amalia Crisianu, Maria Popoviciu, Elena Po-
pescu, Marta Codreanu, Irina Zindeanu, Maria Bahi,
Elena Zachariu, Eufrosina Popu n. Ursica, Elena Ve-
lovanu, Sofia Velovanu si Iuliana Savescu.

Post'a Redactiunii.

Toalet'a femelloru. Consintimú. Dar cestiunea fiindu tocmái de elegántia, trebue tratata cu mai multa elegántia. Comedi'a ti-o punemu la dispositiune.

Resignatiunea. I vomu face locu candu va fi cu putintia.

Dsiórei E. Z. in L. Cum se nu?! Ori cui i e permisú. Ma iuca le primimú cu multiamita.

Dnei M. P. in B. Multiamita pentru abonantii tramisi. Nu e tardiu, cáci esemplare complete mai avemu din inceputulu anului.

Dlui At. M. M. in T. A sositu. Vomu publica-o in nume-rulu viitoriu.

Dlui Z. A. in Pl. Din anulu trecutú nu mai avemu nici unu nr. Celelalte s'au tramisu.

Proprietariu, redactoru respundetoriu si editoriú : **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tierei nr. 39.